

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 20 lutego 2018 r.

DUS.II.053.49.2018.AK

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, po rozpatrzeniu petycji, zawierającej postulat dokonania zmian w przepisach regulujących sposób ustalania wysokości emerytur przysługujących osobom urodzonym przed 1948 r., działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1123, z późn. zm.), zawiadamia, że przedmiotowa petycja została rozpatrzona negatywnie.

Uzasadnienie

Petycja z dnia 29 listopada 2017 r. skierowana została do Prezesa Rady Ministrów. Została przekazana do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przez Departament Spraw Obywatelskich Kancelarii Prezesa Rady Ministrów przy piśmie z dnia 3 stycznia 2018 r. Petycja zawiera postulat dokonania zmian w przepisach regulujących sposób ustalania wysokości emerytur w odniesieniu do osób urodzonych przed 1948 r. petycji postuluje podwyższenie emerytury tzw. starego portfela, wskazując, że wysokość pobieranego przez nią świadczenia emerytalnego jest niewystarczająca do zaspokojenia jej podstawowych potrzeb.

Rozpatrzenie przedmiotowej petycji należy rozpocząć od przedstawienia wyjaśnień dotyczących zasad ustalania wysokości świadczeń emerytalnych wypłacanych z powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego.

Emerytura jest świadczeniem pieniężnym, służącym jako zabezpieczenie materialne dla osób, które ze względu na wiek nie posiadają już zdolności do pracy zarobkowej. Źródłem finansowania emerytur jest odprowadzana od osiągniętych przychodów składka

na ubezpieczenie emerytalne, a świadczenia przyznawane są z powodu spełnienia ryzyka ubezpieczeniowego, tj. dożycia określonego w przepisach wieku emerytalnego. Wysokość należnego świadczenia emerytalnego związana jest zarówno z długością okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jak i z wysokością wynagrodzenia osiąganego w trakcie aktywności zawodowej, będącego podstawą wymiaru składek na te ubezpieczenia. Zasadniczo im dłużej dana osoba pracowała i im wyższe składki opłacała, tym wyższe przysługuje jej świadczenie.

Zasady nabywania prawa do emerytury oraz ustalania jej wysokości zostały ściśle określone w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, z późn. zm.). Ustawa ta podzieliła ubezpieczonych, co do zasady, na dwie grupy wiekowe: osoby urodzone przed dniem 1 stycznia 1949 r. oraz osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r. Przynależność do określonej grupy wiekowej skutkuje tym, że różne są zarówno warunki, na których można nabyć prawo do emerytury, jak i zasady ustalania jej wysokości.

Osoby urodzone przed dniem 1 stycznia 1949 r. otrzymują emeryturę obliczoną według tzw. starych zasad. Na wysokość emerytury ustalonej według starych zasad wymiaru mają wpływ takie parametry jak: podstawa wymiaru składek w okresie 10 lub 20 lat, okresy składkowe, które uwzględnia się po 1,3% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok oraz okresy nieskładkowe, uwzględniane po 0,7% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok. Ponadto stałym składnikiem emerytury jest tzw. część socjalna, stanowiąca 24% kwoty bazowej (ustalanej corocznie i wynoszącej 100% przeciętnego wynagrodzenia pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia społeczne), niezależnie od długości stażu ubezpieczeniowego i wysokości podstawy wymiaru składek.

Podstawę wymiaru emerytury stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego, w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę. Na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury może stanowić także przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, dowolnie wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Powyższe oznacza, że osobom urodzonym przed 1949 r., niezależnie od daty przejścia na emeryturę, wysokość świadczenia ustalona została według jednakowych zasad, z jednoczesnym umożliwieniem wyboru okresu, z którego zarobki stanowiły podstawę jego

wymiaru. Osoby te otrzymują więc – poza tzw. częścią socjalną emerytury – część świadczenia zależną zarówno od długości stażu pracy (okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym), jak i od wysokości zarobków przyjętych do obliczenia podstawy wymiaru. Im wyższa była łączna kwota przychodu (wynagrodzenia) w danym roku, tym wyższy był wskaźnik relacji do przeciętnej płacy w danym roku, a w konsekwencji wyższa jest podstawa wymiaru i wysokość świadczenia.

Przechodząc do wyjaśnienia przytoczonej w petycji kwestii emerytur tzw. starego portfela, należy wskazać, że określenie to odnosi się do świadczeń emerytalno-rentowych obliczonych lub waloryzowanych z zastosowaniem obniżonej kwoty bazowej. W latach 1993-1998 obowiązywała kwota bazowa niższa niż 100% przeciętnego wynagrodzenia, aktualnego na dzień przyznania świadczenia, mająca istotne znaczenie przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytur i rent. Wysokość kwoty bazowej – w zależności od daty przejścia na emeryturę – wynosiła od 93% do 98%. Zróżnicowanie jej wysokości w poszczególnych okresach spowodowało, że dwie osoby o dokładnie takim samym stażu pracy i uzyskiwanym w jej trakcie wynagrodzeniu, mogły pobierać emerytury w różnej wysokości.

Kwestia likwidacji tzw. „starego portfela” emerytur i rent, czyli świadczeń obliczonych lub waloryzowanych w latach 1993-1998 z zastosowaniem obniżonej kwoty bazowej, została uregulowana w art. 194a ust. 5 ww. ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Mechanizm stopniowego podwyższania wysokości tych świadczeń rozłożono na lata 2005-2008, a każdy z tych etapów był realizowany od 1 marca danego roku.

Ostatni etap podwyższania kwot bazowych Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadził od dnia 1 marca 2008 r. Zarówno podstawa wymiaru świadczenia, jak i jego część socjalna, zostały ustalone ponownie od kwoty bazowej wynoszącej 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości emerytury lub renty. Każde przeliczone świadczenie podlegało następnie podwyższeniu w ramach wszystkich waloryzacji, jakie miały miejsce od momentu jego przyznania.

Tak więc w wyniku przeliczenia świadczeń emeryci i renciści pobierają je w takiej wysokości, jakby w momencie przejścia na emeryturę lub rentę kwota bazowa przyjęta do obliczenia świadczenia nie była obniżona, lecz stanowiła 100% przeciętnego wynagrodzenia. W świetle przedstawionych wyżej wyjaśnień wyrażony w petycji postulat wyrównania (podwyższenia) świadczeń tzw. starego portfela nie znajduje uzasadnienia i należy ocenić go negatywnie.

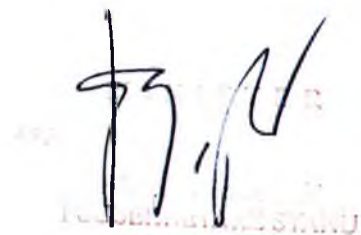
Niezależnie od powyższego, w tym miejscu warto wskazać, że poczynając od 1 marca 2008 r. – zgodnie ze znowelizowanymi przepisami art. 88 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – wprowadzono regulę corocznej waloryzacji emerytur

i rent. Waloryzacja świadczeń w ramach systemu ubezpieczeń społecznych należy do podstawowych instrumentów wpływających na sytuację materialną świadczeniobiorców. Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty świadczenia i podstawy jego wymiaru, w wysokości przysługującej ostatniego dnia lutego roku kalendarzowego, w którym dokonuje się waloryzacji, przez wskaźnik waloryzacji. Zdefiniowany w art. 89 ustawy wskaźnik waloryzacji, który decyduje o wysokości podwyżki świadczeń, uwzględnia nie tylko wzrost cen, ale również co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Tak zdefiniowany wskaźnik waloryzacji służy odzwierciedlaniu wzrostu kosztów utrzymania w danym roku, a jego zastosowanie ma umożliwić zachowanie co najmniej realnej wartości świadczeń emerytalno-rentowych.

Przedstawiając powyższe, pragnę podkreślić, że eliminacja zagrożenia ubóstwem wśród polskich rodzin, w tym wśród emerytów i rencistów, stanowi jeden z głównych celów polityki społecznej państwa. Również w ramach polityki ubezpieczeń społecznych stale poszukiwane są rozwiązania zmierzające do poprawy sytuacji emerytów i rencistów znajdujących się w najtrudniejszym położeniu, uwzględniające z jednej strony potrzeby socjalne świadczeniobiorców, a z drugiej bieżącą sytuację gospodarczą, stan budżetu państwa i finansów ubezpieczeń społecznych.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Handwritten signature and official stamp of the Sejmik of the Lublin Voivodeship. The stamp includes the text "Sejmik Województwa Lubelskiego" and "Lublin".